Europa-Parlamentet
2024-2029

VEDTAGNE TEKSTER

P10_TA(2025)0156

Kommissionens rapporter om Bosnien-Hercegovina for 2023 og 2024

Europa-Parlamentets beslutning af 9. juli 2025 om Kommissionens rapporter om Bosnien-Hercegovina for 2023 og 2024 (2025/2018(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til den generelle rammeaftale for fred i Bosnien-Hercegovina, der blev paraferet i Dayton den 21. november 1995 og undertegnet i Paris den 14. december 1995 (Daytonfredsaftalen),

– der henviser til stabiliserings- og associeringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side[1], som trådte i kraft den 1. juni 2015,

– der henviser til Bosnien-Hercegovinas ansøgning om EU-medlemskab, som blev indgivet den 15. februar 2016,

– der henviser til Kommissionens udtalelse af 29. maj 2019 om Bosnien-Hercegovinas ansøgning om medlemskab af Den Europæiske Union (COM(2019)0261),

– der henviser til Det Europæiske Råds konklusioner af 15. december 2022 om tildeling af status som EU-kandidatland til Bosnien-Hercegovina,

– der henviser til konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 22. marts 2024 om indledning af tiltrædelsesforhandlinger med Bosnien-Hercegovina,

---

1 EUT L 164 af 30.6.2015, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1529 af 15. september 2021 om oprettelse af et instrument til førtiltrædelsesbistand (IPA III)[1],

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1449 af 14. maj 2024 om oprettelse af reform- og vækstfaciliteten for Vestbalkan[2],

– der henviser til formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki den 19. og 20. juni 2003,

– der henviser til erklæringerne fra topmøderne mellem EU og Vestbalkan den 6. maj 2020, den 13. december 2023 og den 18. december 2024 i Bruxelles,

– der henviser til Berlinprocessen, som blev igangsat den 28. august 2014,

– der henviser til Rådets afgørelse (EU) 2021/1923 af 4. november 2021 om en bistandsforanstaltning inden for rammerne af den europæiske fredsfacilitet til støtte for kapacitetsopbygning i Bosnien-Hercegovinas væbnede styrker[3],

– der henviser til Rådets afgørelse (EU) 2022/2353 af 1. december 2022 om en bistandsforanstaltning inden for rammerne af den europæiske fredsfacilitet til styrkelse af Bosnien-Hercegovinas væbnede styrkers kapaciteter[4],

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. februar 2020 med titlen "Styrkelse af tiltrædelsesprocessen – Et troværdigt EU-perspektiv for landene på Vestbalkan" (COM(2020)0057),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 6. oktober 2020 med titlen "En økonomisk plan og investeringsplan for Vestbalkan" (COM(2020)0641),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 8. november 2023 med titlen "Meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2023" (COM(2023)0690), som er ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om rapporten om Bosnien-Hercegovina for 2023 (SWD(2023)0691),

---

1 EUT L 330 af 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
2 EUT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.
3 EUT L 391 af 5.11.2021, s. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1923/oj.
4 EUT L 311 af 2.12.2022, s. 149, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2353/oj.

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 8. november 2023 med titlen "Ny vækstplan for landene på Vestbalkan" (COM(2023)0691),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 12. marts 2024 med titlen "Fremskridtsrapport for Bosnien-Hercegovina – marts 2024" (COM(2024)0129),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 20. marts 2024 om førudvidelsesreformer og gennemgang af politikker (COM(2024)0146),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 30. oktober 2024 med titlen "Meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2024" (COM(2024)0690), som er ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om rapporten om Bosnien-Hercegovina for 2024 (SWD(2024)0691),

– der henviser til Kommissionens oversigt og landevurderinger af 31. maj 2023 og 13. juni 2024 vedrørende Bosnien-Hercegovinas økonomiske reformprogram,

– der henviser til det femte møde i Stabiliserings- og Associeringsrådet EU-Bosnien-Hercegovina den 19. juli 2023 og det syvende møde i Stabiliserings- og Associeringsudvalget EU-Bosnien-Hercegovina den 19. september 2024,

– der henviser til resultaterne af det tredje, fjerde, femte og sjette møde i Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg EU-Bosnien-Hercegovina, der blev afholdt henholdsvis den 30. og 31. oktober 2023, den 13. og 14. marts 2024, den 30. oktober 2024 og den 12. og 13. marts 2025,

– der henviser til ekspertrapporten af 5. december 2019 om retsstatsspørgsmål i Bosnien-Hercegovina,

– der henviser til Det Europæiske Råds politiske aftale af 12. juni 2022 om principperne for at sikre et velfungerende Bosnien-Hercegovina, der gør fremskridt på vejen mod EU,

– der henviser til den 63., 64., 65. og 66. rapport fra Den Høje Repræsentant til FN's generalsekretær om gennemførelsen af fredsaftalen om Bosnien-Hercegovina af henholdsvis 9. maj 2023, 2. november 2023, 15. maj 2024 og 1. november 2024,

– der henviser til FN's Sikkerhedsråds resolution 2757 (2024) af 1. november 2024, som forlænger mandatet for EU-styrken i Bosnien-Hercegovina (EUFOR) indtil den 2. november 2025,

– der henviser til FN's Generalforsamlings resolution 78/282 af 23. maj 2024 om udpegelse af den 11. juli til international dag for refleksion over og ihukommelse af folkedrabet i 1995 i Srebrenica,

– der henviser til FN's konvention om barnets rettigheder, som Bosnien-Hercegovina ratificerede den 6. marts 1992, og til konventionens tre valgfrie protokoller: den valgfrie protokol vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter, ratificeret den 10. oktober 2003, den valgfrie protokol vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi, ratificeret den 4. september 2001 og den valgfrie protokol om en procedure for henvendelser, ratificeret den 19. oktober 2018,

– der henviser til UNESCO's resolutioner om retten til uddannelse på modersmålet, UNESCO's konvention af 17. oktober 2003 om beskyttelse af den immaterielle kulturarv samt UNESCO's konvention af 20. oktober 2005 om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed,

– der henviser til Bosnien-Hercegovinas forfatning,

– der henviser til Bosnien-Hercegovinas ændrede valglov, som Den Høje Repræsentant for Bosnien-Hercegovina fik indført den 26. marts 2024,

– der henviser til de besøg, som næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik (NF/HR), Kaja Kallas, og NATO's generalsekretær, Mark Rutte, aflagde i Bosnien-Hercegovina i marts og april 2025,

– der henviser til erklæringen fra formanden for Det Europæiske Råd, António Costa, til Bosnien-Hercegovinas politiske ledere i april 2025,

– der henviser til sin henstilling af 23. november 2022 til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om EU's nye udvidelsesstrategi[1],

– der henviser til sin betænkning af 17. januar 2024 om det forebyggende diplomatis rolle i håndteringen af frosne konflikter rundt om i verden – forspildte muligheder eller forandringer for fremtiden?[2],

– der henviser til sine tidligere beslutninger om Bosnien-Hercegovina,

– der henviser til forretningsordenens artikel 55,

– der henviser til betænkning fra Udenrigsudvalget (A10-0108/2025),

A. der henviser til, at udvidelse er et af EU's mest effektive udenrigspolitiske instrumenter og en geostrategisk investering i

---

1 EUT C 167 af 11.5.2023, s. 105.
2 EUT C, C/2024/5744, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5744/oj.

fred, demokrati, stabilitet, sikkerhed og velstand på det europæiske kontinent og fortsat har afgørende betydning, navnlig i forbindelse med hurtige og større geopolitiske forandringer og stigende konkurrence med autoritære regimer;

B. der henviser til, at hvert land bedømmes på grundlag af sine egne resultater med hensyn til at opfylde Københavnskriterierne, herunder fuld respekt for demokratiet, retsstatsprincippet og EU's grundlæggende værdier, menneskerettigheder, mindretalsrettigheder og mediefrihed;

C. der henviser til, at EU fortsat er den vigtigste politiske og økonomiske partner for landene på Vestbalkan; der henviser til, at EU fortsat er Bosnien-Hercegovinas vigtigste handels- og investeringspartner, som tegner sig for størstedelen af dets udenrigshandel og spiller en central rolle i dets økonomiske integrationsproces;

D. der henviser til, at Bosnien-Hercegovina er et kandidatland, og at et klart flertal af dets borgere stræber efter euro-atlantisk integration med henblik på varig fred, demokrati og velstand; der henviser til, at 2025 markerer 30-året for Daytonfredsaftalen, der fortsat udgør grundlaget for Bosnien-Hercegovinas institutionelle struktur, og som var tænkt som et værn for lighed mellem de tre folkeslag, der enedes om landets forfatning;

E. der henviser til, at befolkningens opbakning endnu er skrøbelig på grund af EU-fjendtlige narrativer, der fremmes af illiberale aktører i og uden for regionen;

F. der henviser til, at Daytonfredsaftalen trods sine mangler har skabt fred og efterfølgende stabilisering i Bosnien-Hercegovina ved at sikre oprettelsen af de centrale institutioner, der har sat landet i stand til at gøre fremskridt på vejen mod EU- og NATO-integration;

G. der henviser til, at Bosnien-Hercegovina 30 år efter krigens afslutning stadig er dysfunktionelt og igen befinder sig i en dyb politisk og sikkerhedsmæssig krise med forsøg på løsrivelse og en høj grad af korruption;

H. der henviser til, at EU på det kraftigste støtter Bosnien-Hercegovinas territoriale integritet og suverænitet og ikke vil acceptere forsøg på at undergrave den; der henviser til, at det i det strategiske kompas blev anført, at det af hensyn til sikkerhed og stabilitet er af særlig interesse at støtte Bosnien-Hercegovinas suverænitet, enhed og territoriale integritet;

I. der henviser til, at præsidenten for enheden Republika Srpska (RS), Milorad Dodik, og politikere fra Alliancen af Uafhængige Socialdemokrater (SNSD) har iværksat forfatningsstridige tiltag for at ophæve statslove inden for RS-enheden og angrebet statens centrale institutioner, nemlig Den Høje Repræsentants Kontor,

Bosnien-Hercegovinas forfatningsdomstol og retsvæsenet; der henviser til, at RS-enhedens myndigheder deltog i den "panserbiske forsamling", der blev afholdt den 8. juni 2024 i Beograd under sloganet "ét folk, én forsamling", der henviser til, at der er indledt en proces med at skabe et nyt pro-EU-flertal;

J. der henviser til, at EUFOR Althea er en EU-FSFP-mission, der hjælper Bosnien-Hercegovina med at opretholde et stabilt og sikkert miljø i landet og støtter de væbnede styrkers bestræbelser på at tilpasse sig NATO's standarder, samtidig med at den tjener som afskrækkelse mod eventuelle udefrakommende trusler;

K. der henviser til, at Bosnien-Hercegovinas vej mod EU i stigende grad er mål for ondsindede udenlandske aktører, navnlig Den Russiske Føderation og Folkerepublikken Kina, som udnytter den etniske splittelse og institutionelle skrøbelighed til at forhindre reformer, undergrave den forfatningsmæssige orden og svække offentlighedens tillid til EU; der henviser til, at russiske statskontrollerede medier, herunder Sputnik Serbia og RT Balkan, fortsat opererer i Bosnien-Hercegovina, navnlig i RS-enheden, og spreder desinformation og Kreml-venlige narrativer i strid med EU's sanktioner mod russiske propagandakanaler;

L. der henviser til, at Bosnien-Hercegovina er en multietnisk stat, på hvis territorium forskellige religiøse og etniske grupper har levet i århundreder, hvilket er et eksempel på, at folkeslag med forskellige holdninger kan leve side om side i tolerance og gensidig respekt; der henviser til, at sproglig og kulturel mangfoldighed er et af Den Europæiske Unions grundlæggende principper, jf. artikel 21 og 22 i EU's charter om grundlæggende rettigheder;

M. der henviser til, at valgobservationsmissionen fra Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europas Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (OSCE/ODIHR) i forbindelse med parlamentsvalget i 2022 konkluderede, at valgprocessen stadig var sårbar over for ekstern indblanding, herunder misbrug af administrative ressourcer og partisk mediedækning påvirket af udenlandskstøttede platforme, og opfordrede til øget beskyttelse mod desinformation, gennemsigtighed i kampagnefinansiering samt beskyttelsesforanstaltninger for journalister og for civilsamfundet;

Engagement i EU-medlemskab

1. bekræfter endnu en gang sin opbakning til Bosnien-Hercegovinas EU-tiltrædelse gennem en meritbaseret proces, der tager udgangspunkt i Københavnskriterierne og er forankret i enhed, suverænitet, territorial integritet og lighed blandt landets borgere;

2. glæder sig over Det Europæiske Råds beslutning om at indlede tiltrædelsesforhandlinger med Bosnien-Hercegovina på baggrund af den forandrede geopolitiske virkelighed efter Ruslands angrebskrig mod Ukraine; glæder sig over vedtagelsen af en række centrale love

forud for denne afgørelse, men beklager, at den positive reformdynamik er gået i stå, og bemærker den utilstrækkelige gennemførelse og håndhævelse af de vedtagne love; beklager, at lovgivningsprocessen har været skæmmet af manglende gennemsigtighed og begrænset adgang for centrale interessenter; noterer sig den nylige vedtagelse af lovene om grænsekontrol og beskyttelse af personoplysninger og opfordrer til en omhyggelig gennemførelse heraf; efterlyser forberedelser til etablering af det institutionelle og finansielle grundlag for denne udvidelse for at sikre en bæredygtig EU-integration;

3. opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovinas legitime politiske ledere på alle niveauer til at tage alle de relevante skridt, der er fastsat i Kommissionens henstilling af 12. oktober 2022, under fuld overholdelse af behørige demokratiske, gennemsigtige og inkluderende procedurer i de kompetente institutioner med henblik på, at få Rådet til at vedtage forhandlingsrammen, når disse betingelser er opfyldt, samt til at optrappe bestræbelserne på at opfylde de 14 nøgleprioriteter, som Kommissionen fastlagde i 2019; opfordrer alle politiske aktører til at værne om Bosnien-Hercegovinas enhed, suverænitet og territoriale integritet og til at afholde sig fra enhver form for retorik og handling, der skaber splittelse, herunder separatistisk retorik og handling, tilskyndelse til etnisk, religiøs og racemæssig intolerance, benægtelse af folkedrab og andre krigsforbrydelser samt forherligelse af krigsforbrydelser og krigsforbrydere;

4. gentager, at Bosnien-Hercegovinas tiltrædelsesproces skal være forankret i velfungerende demokratiske institutioner, retsstatsprincippet, bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet samt i respekt for grundlæggende rettigheder og ikkeforskelsbehandling for alle borgere uanset etnisk, religiøst eller andet tilhørsforhold, herunder de tre folkeslag, der enedes om landets forfatning;

5. fordømmer i de stærkeste vendinger den gentagne brug af opildnende retorik og vedtagelsen af separatistiske love og politikker, som RS-enhedens præsident, Milorad Dodik, SNSD-partiet og RS-enhedens parlamentariske forsamling står bag, herunder fejringen af den såkaldte "Republika Srpskas nationaldag" og Republikken Serbiens nationaldag; understreger, at sådanne handlinger underminerer Bosnien-Hercegovinas forfatningsmæssige orden, territoriale integritet og suverænitet og er uforenelige med landets EU-tiltrædelsesproces og undergraver Daytonfredsaftalen;

6. opfordrer indtrængende alle medlemsstaterne – og opfordrer til, at de står sammen – samt Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten) og Kommissionen til at optræde mere resolut for at reagere på disse direkte trusler mod den europæiske sikkerhed og gentager sin opfordring til målrettede sanktioner mod alle destabiliserende aktører, navnlig Milorad Dodik, samt andre

højtstående personer i RS-enheden og serbiske regeringsmedlemmer eller embedsmænd, der yder politisk og materiel støtte til separatistiske politikker; opfordrer alle medlemsstater til at sikre, at sådanne sanktioner kan vedtages af Rådet, og til, såfremt det ikke er muligt, at indføre dem bilateralt eller sammen med andre medlemsstater; fordømmer den ungarske regerings rolle med hensyn til at blokere for sanktioner; tilslutter sig udtalelserne fra NATO's generalsekretær, Mark Rutte, den 10. marts 2025 i Sarajevo og fra NF/HR Kaja Kallas den 8. april i Sarajevo og opfordrer til, at stabiliteten i landet sikres; mener ikke, at højtstående EU-embedsmænd bør gå i dialog med aktører, der undergraver Bosnien-Hercegovinas forfatningsmæssige orden, da det kan skade troværdigheden af EU's opbakning til Bosnien-Hercegovinas statslige institutioner, og bifalder de indrejseforbud, som nogle medlemsstater har indført over for højtstående personer fra Republika Srpska;

7. noterer sig Bosnien-Hercegovinas domstols afgørelse af 26. februar 2025 i sagen mod Milorad Dodik og er stærkt foruroliget over de eskalerende spændinger og aktioner, han siden har stået i spidsen for, herunder de uhørte angreb på bosnisk-hercegovinske institutioner og intimidering af oppositionen i Republika Srpska; beklager dybt den støtte, som russiske og serbiske myndigheder har ydet til sådanne politikker, og opfordrer alle interne, regionale og internationale aktører til at respektere Bosnien-Hercegovinas suverænitet og territoriale integritet; opfordrer til isolation af Milorad Dodik fra det internationale samfunds side; fordømmer den nylige afgørelse fra RS-enhedens parlament om at erklære en højtstående embedsmand fra det tyske udenrigsministerium for persona non grata; bemærker med bekymring, at Interpol nægtede at udstede et INTERPOL-efterlysningsblad med henblik på en international arrestordre, og opfordrer EUFOR til at yde konkret støtte til Bosnien-Hercegovinas myndigheder, så de kan sætte en stopper for de vedvarende bestræbelser på at undergrave landets retlige og politiske stabilitet, og til at vise EU's og EUFOR's engagement i og evne til at opretholde fred, håndhæve retsstatsprincippet og bevare de retlige institutioners integritet;

8. beklager dybt, at Milorad Dodiks politikker og handlinger, herunder hyppige blokeringer af statslige organer og beslutningsprocesser samt udhulingen af de bosnisk-hercegovinske institutioner, der er nødvendige for det tekniske arbejde med tilpasning til gældende EU-ret, er en væsentlig årsag til Bosnien-Hercegovinas problematiske vej mod tiltrædelse af EU og en klar overtrædelse af den politiske aftale af 12. juni 2022; glæder sig over de kompetente bosnisk-hercegovinske institutioners arbejde og opfordrer dem til at følge de behørige procedurer og gennemføre og implementere alle afgørelser under fuld overholdelse af retsstatsprincippet; opfordrer indtrængende alle politiske aktører, navnlig i RS-enheden, til at afvise alle separatistiske skridt, som undergraver landets enhed, suverænitet, territoriale integritet og sikkerhed; opfordrer

indtrængende Republika Srpskas nationalforsamling til at sikre, at dets officielle tidende afspejler de afgørelser, som Bosnien-Hercegovinas forfatningsdomstol har truffet vedrørende RS-lovgivning, som den fandt undergravende for Bosnien-Hercegovinas forfatningsmæssige orden, og som er blevet erklæret ugyldig;

9. opfordrer indtrængende Kommissionen til i tæt samarbejde med medlemsstaterne og internationale partnere, herunder Den Høje Repræsentants Kontor Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) og Europarådet, til at gøre status over erfaringerne fra de seneste 15 års europæiske engagement i Bosnien-Hercegovina og justere sin strategi i overensstemmelse hermed, idet der sættes fornyet fokus på at levere mærkbare fremskridt og reformer, som fremskynder landets vej mod EU-medlemskab, og dermed bekræfte EU's urokkelige engagement i Bosnien-Hercegovinas fulde integration i Unionen;

10. glæder sig over Bosnien-Hercegovinas formelle fulde tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder restriktive foranstaltninger som reaktion på Ruslands angrebskrig mod Ukraine, og opfordrer indtrængende til en effektiv gennemførelse af disse foranstaltninger; glæder sig over Bosnien-Hercegovinas fortsatte deltagelse i EU's krisestyringsmissioner og -operationer; fordømmer den prorussiske holdning blandt RS-enhedens ledere og deres hyppige møder med Vladimir Putin og andre russiske regeringsrepræsentanter; giver udtryk for alvorlig bekymring over de sikkerhedsrisici, som disse forbindelser udgør; opfordrer indtrængende EU til at undersøge, om RS-enheden fungerer som en adgangsport for russiske efterretningsoperationer og hybride angreb på EU-medlemsstater; opfordrer til støtte til Bosnien-Hercegovina med bekæmpelsen af desinformationskampagner, der stammer fra Rusland, som led i en fælles indsats mod hybride trusler; støtter kraftigt Bosnien-Hercegovinas vedholdende ambitioner om euro-atlantisk integration og NATO-medlemskab og opfordrer alle politiske aktører til at iværksætte konkrete politiske tiltag for at opfylde dem;

11. gentager sin opbakning til Den Høje Repræsentants Kontor og EUFOR Operation Althea med hensyn til at føre tilsyn med gennemførelsen af Daytonfredsaftalen i overensstemmelse med deres mandater, som er baseret på politisk neutralitet og fuld respekt for Bosnien-Hercegovinas forfatning, indtil landet har fuldført "5+2"-dagsordenen, og det internationale tilsyn med landet ophører; glæder sig over fornyelsen af mandatet for EUFOR Operation Althea; beklager, at Bosnien-Hercegovina stadig er stærkt afhængigt af mandatet for Den Høje Repræsentants Kontor og tilstedeværelsen af EUFOR Althea, men anerkender og værdsætter det som en afgørende institution med hensyn til at sikre ikke blot fred, men også selve landets funktionsevne;

12. minder om, at EUFOR Operation Althea spiller en central rolle med hensyn til at beskytte Bosnien-Hercegovinas sikkerhed, territoriale integritet, stabilitet, suverænitet og politiske uafhængighed og samtidig sikre, at lokale interessenter handler i overensstemmelse med disse grundlæggende principper som fastsat i Daytonfredsaftalen og FN's Sikkerhedsråds resolutioner; opfordrer indtrængende EUFOR til utvetydigt at formidle dette mandat til borgerne i Bosnien-Hercegovina som en tillidsskabende foranstaltning;

13. glæder sig endvidere over Rådets afgørelse om en bistandsforanstaltning under den europæiske fredsfacilitet til en værdi af 10 mio. EUR til fordel for Bosnien-Hercegovinas væbnede styrker og samarbejds- og uddannelsesaftalen for 2023 mellem Bosnien-Hercegovinas væbnede styrker og EUFOR; opfordrer Rådet og NF/HR til at give alle kvalificerede medlemsstater mulighed for at deltage i EU's fredsbevarende missioner såsom EUFOR's Operation Althea i Bosnien-Hercegovina; opfordrer myndighederne i Bosnien-Hercegovina, NATO og EUFOR Althea til at iværksætte en reformproces for Bosnien-Hercegovinas væbnede styrker;

14. er fortsat bekymret over ondsindet udenlandsk indblanding og desinformationskampagner iværksat af udenlandske aktører i Bosnien-Hercegovina, navnlig Rusland og Kina, samt over formidlingen heraf gennem lokale medier og politiske strukturer, navnlig via RS-enheden; giver udtryk for alvorlig bekymring over Kremls støtte til separatistisk retorik, forsøg på at delegitimere statslige institutioner og indblanding i retslige og valgrelaterede anliggender; fremhæver Ruslands nylige bestræbelser i FN's Sikkerhedsråd på at forsvare forfatningsstridige handlinger foretaget af RS-enhedens myndigheder;

15. opfordrer til yderligere skridt, bl.a. tilpasning af Bosnien-Hercegovinas lovgivning til gældende EU-ret og EU-støtte til effektiv bekæmpelse af ondsindet udenlandsk indblanding og desinformationskampagner; opfordrer EU-Udenrigstjenesten og EU-delegationen i Bosnien-Hercegovina til at optrappe indsatsen for at promovere fordelene ved tættere integration og til at investere i oplysningskampagner for at bekæmpe antidemokratiske narrativer og andre former for udenlandsk indblanding;

16. beklager dybt, at RS-enhedens myndigheder deltog i den "panserbiske forsamling", der blev afholdt den 8. juni 2024 i Beograd under sloganet "ét folk, én forsamling", og afviser forsamlingens erklæring, som undergraver Bosnien-Hercegovinas og andre vestbalkanlandes suverænitet og undlader at fremme gode naboskabsforbindelser; fordømmer den serbiske præsident Aleksandar Vucics indblanding i Bosnien-Hercegovinas anliggender, herunder ved at udtrykke støtte til Milorad Dodiks illegitime handlinger og arrangere den russiskstøttede "panserbiske

forsamling", som undergraver Bosnien-Hercegovinas suverænitet og territoriale integritet;

17. fordømmer stigningen i ondsindet indblanding i landet og på Vestbalkan fra Irans side, hvilket udgør en sikkerhedstrussel for EU og dets medlemsstater;

18. glæder sig over Bosnien-Hercegovinas fornyede og vedholdende engagement i Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg EU-Bosnien-Hercegovina, hvilket opfylder én af de 14 nøgleprioriteter, som Kommissionen har fastlagt;

19. opfordrer indtrængende myndighederne i Bosnien-Hercegovina til at gennemføre en reform af koordinationsmekanismen for EU-anliggender, som har vist sig at være resultatløs og ineffektiv til at løse opgaver vedrørende EU-integration; opfordrer myndighederne til at forelægge et nationalt program for vedtagelse af gældende EU-ret i overensstemmelse med Kommissionens bemærkninger og til at sikre en koordineret tilpasning til gældende EU-ret i hele landet; fremhæver behovet for at etablere en funktionel forhandlingsstruktur i kølvandet på Det Europæiske Råds afgørelse om at indlede tiltrædelsesforhandlinger, herunder udpegelsen af et forhandlingsteam og en chefforhandler, der er fuldt bemyndiget til at fremføre landets holdning;

Demokrati og retsstat

20. beklager, at de politiske aktører stadig ikke har lovfæstet de nødvendige ændringer af forfatningen og valgloven for at bringe dem i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedskonvention og for at gennemføre relevante afgørelser truffet af Bosnien-Hercegovinas forfatningsdomstol for at udrydde alle former for ulighed og forskelsbehandling i valgprocessen og sikre ikkeforskelsbehandling, beskyttelse af grundlæggende rettigheder og lighed for alle borgere i Bosnien-Hercegovina med henblik på at "bevæge sig fra Dayton mod Bruxelles"; gentager, at manglende gennemførelse af disse afgørelser er uforenelig med EU's værdier og Bosnien-Hercegovinas EU-integration; understreger nødvendigheden af, at alle forfatnings- og valgreformprocesser er inkluderende, baseret på omfattende høringer af borgerne, civilsamfundet og uafhængige eksperter og alle relevante interessenter i landet og i overensstemmelse med europæiske standarder og principper; gentager, at en valgreform ikke må øge eller cementere den etniske splittelse;

21. beklager, at myndighederne i Bosnien-Hercegovina ikke har været i stand til at forene samfundet eller at skabe et retfærdigt og funktionelt system i landet, men snarere i vid udstrækning har bidraget til at øge splittelserne; opfordrer EU og dets medlemsstater til at iværksætte en gennemsigtig og inkluderende reformproces, som vil muliggøre en holdbar omformning af Daytonfredsaftalen til

en forfatning, der er i fuld overensstemmelse med europæiske standarder og principper, med henblik på at sikre et funktionsdygtigt, ansvarligt, repræsentativt og folkeligt legitimt forvaltningssystem, overvinde etnisk-nationalistisk splittelse og opnå holdbare fremskridt på vejen mod EU;

22. bemærker de ændringer af valgloven, som Den Høje Repræsentant foretog i marts 2024, og som indførte vigtige integritetsstandarder og tillidsskabende foranstaltninger, der skal genskabe vælgernes tillid til den samlede valgproces; opfordrer Bosnien-Hercegovinas Parlamentariske Forsamling til hurtigst muligt at adressere alle udestående henstillinger fra OSCE/ODIHR, Venedigkommissionen og Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco), navnlig om spørgsmål vedrørende forvaltning af valg, gennemførelsen af meningsmålinger og optælling, valgkampagner og kampagnefinansiering, udtrykkeligt forbud mod indirekte stemmekøb, bilæggelse af valgtvister, bekæmpelse af desinformation og udenlandsk indblanding, øget beskyttelse af journalister samt straf for misbrug af administrative ressourcer;

23. glæder sig over, at lokalvalget den 6. oktober 2024 var konkurrencepræget og blev forvaltet effektivt; beklager, at det blev afholdt i et miljø, der manglede social og politisk samhørighed;

24. fordømmer på det kraftigste RS-enhedens handlinger, der undergraver Bosnien-Hercegovinas forfatningsmæssige orden og de statslige organers kompetencer, og RS-enhedens obstruktionspolitik over for Bosnien-Hercegovinas forfatningsdomstol; fordømmer alle ulovlige handlinger, der er i strid med de forfatningsmæssige rammer, og opfordrer alle politiske aktører i Bosnien-Hercegovina til at forfølge en proeuropæisk tilgang;

25. bemærker de begrænsede fremskridt med retsreformerne i Bosnien-Hercegovina, navnlig med hensyn til retssystemets uafhængighed, professionalisme, effektivitet og ansvarlighed; opfordrer til hasteforanstaltninger med henblik på at fremskynde reformer på disse områder, så der sikres fuld tilpasning til EU's standarder, og domstolenes kapacitet til reelt at sikre retfærdighed og værne om retsstaten styrkes;

26. er fortsat alvorligt bekymret over korruption, navnlig korruption på højt niveau, i Bosnien-Hercegovina, som er et strukturelt problem, der er dybt forankret i landets yderst komplekse forvaltningssystem, og opfordrer indtrængende de relevante myndigheder til at indtage en mere resolut, koordineret, gennemsigtig og proaktiv holdning i bekæmpelsen af korruption, herunder ved at forbedre lovgivningen om bekæmpelse af korruption i fuld overensstemmelse med internationale standarder og henstillinger og sikre en effektiv gennemførelse af lovene, f.eks. om forebyggelse af interessekonflikter og beskyttelse af whistleblowere; tilskynder Bosnien-Hercegovina til at indgå i struktureret samarbejde og

udveksling af bedste praksis med medlemsstaterne; glæder sig over strategien for bekæmpelse af korruption 2024-2028 og vedtagelsen af handlingsplanen for dens gennemførelse samt de igangværende bestræbelser på internationalt samarbejde;

27. beklager, at lovene om offentlige udbud, interessekonflikter og det øverste domstolsråd stadig ikke er i overensstemmelse med europæiske standarder, og opfordrer indtrængende til, at der vedtages en ny lov om det øverste domstols- og anklageråd i overensstemmelse med Venedigkommissionens henstillinger; opfordrer til, at der oprettes en uafhængigt fungerende afdeling for formueangivelser i det øverste domstols- og anklageråd, og slår til lyd for en upartisk og effektiv retsforfølgning af korruptionssager på højt plan;

28. fremhæver behovet for at styrke systemet til håndtering af interessekonflikter blandt personer, der varetager ledende topposter, navnlig ved at sikre, at interesseerklæringer underlægges regelmæssig og omfattende kontrol; understreger, at alle personer, der varetager ledende topposter, uanset om de er valgt eller udnævnt, bør underlægges de samme oplysningsforpligtelser, og at alle disse erklæringer systematisk bør offentliggøres og gøres let tilgængelige online af hensyn til gennemsigtigheden og ansvarligheden over for offentligheden;

29. opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at intensivere bekæmpelsen af organiseret kriminalitet; er dybt bekymret over sårbarhederne over for kriminel infiltration i de politiske, retlige og økonomiske systemer; roser myndighederne i Bosnien-Hercegovina for at have undertegnet en samarbejdsaftale om Eurojust den 24. oktober 2024 for at gøre efterforskningen og retsforfølgningen mere effektiv inden for områderne organiseret kriminalitet, terrorisme, menneskehandel, cyberkriminalitet og andre kriminelle aktiviteter;

30. understreger, at samarbejdet med EU om bekæmpelse af narkotikahandel skal forbedres; opfordrer Bosnien-Hercegovina til at udpege en kontaktperson som led i samarbejdet med Den Europæiske Unions Narkotikaagentur (EUDA);

31. ser med tilfredshed på den nye lov om bekæmpelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme og opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at styrke foranstaltningerne på dette område, herunder vedtagelsen af de vedtægter og bekendtgørelser, der er nødvendige for at sikre en effektiv gennemførelse af loven med særligt fokus på håndhævelse og overvågning; fremhæver navnlig behovet for fuldt ud at tilpasse lovgivningen om terrorbekæmpelse til gældende EU-ret og folkeretten; opfordrer til, at der fastsættes strengere straffe for terrorrelateret kriminalitet;

32. glæder sig over vedtagelsen af Bosnien-Hercegovinas lov om grænsekontrol, som har til formål at forbedre foreneligheden med europæiske standarder, og opfordrer til fuldstændig tilpasning til EU's visumpolitik som led i en kontrolleret migrationspolitik; understreger, at Bosnien-Hercegovina skal opretholde sikkerheden ved sine grænser og samarbejde med Frontex og nabolandene om at forhindre irregulær migration og samtidig sikre tilstrækkelig adgang til asylprocedurer for dem, der er berettiget til international beskyttelse;

33. fremhæver behovet for at sikre, at udnævnelsen af højtstående politifolk, navnlig i grænsepolitiet og Statens Efterforsknings- og Beskyttelsesagentur, er meritbaseret og foregår via åbne, standardiserede og gennemsigtige udvælgelsesprocedurer;

34. minder om behovet for en professionel og afpolitiseret offentlig forvaltning; glæder sig over de skridt, der er taget med hensyn til reform af den offentlige forvaltning; opfordrer til, at den administrative byrde i den offentlige forvaltning mindskes; opfordrer myndighederne i Bosnien-Hercegovina til at forbedre de offentlige myndigheders imødekommenhed over for anmodninger om oplysninger;

Grundlæggende frihedsrettigheder og menneskerettigheder

35. fordømmer på det kraftigste forskelsbehandling, vold og hadefuld tale mod alle mindretal; opfordrer til, at sådanne hændelser retsforfølges effektivt; opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at fremme og beskytte menneskerettighederne for samt ikkeforskelsbehandling og beskyttelse af alle mindretal; opfordrer til en forbedret gennemførelse af mekanismer til bekæmpelse af forskelsbehandling i Bosnien-Hercegovina med særligt fokus på bekæmpelse af intolerance, hadefuld tale og alle former for ulighed; opfordrer myndighederne til at forbedre adgangen til sociale tjenester, boliger, uddannelse og sundhedsydelser for alle mindretal og udsatte grupper; fremhæver vigtigheden af at beskytte alle mindretals kulturelle og sproglige udtryk i Bosnien-Hercegovina;

36. giver udtryk for dyb bekymring over den kraftige stigning i volden – herunder nye former for digital vold – mod kvinder, børn, ældre og andre sårbare grupper, herunder LGBTIQ-samfundet; opfordrer indtrængende myndighederne i Bosnien-Hercegovina til at tilpasse deres politikker, lovgivning og praksis vedrørende bekæmpelse af seksuel og digital vold mod kvinder og piger til Europarådets standarder, navnlig Istanbulkonventionen, Menneskerettighedsdomstolens relevante praksis og gældende EU-ret; opfordrer til, at der ydes målrettet støtte til nøgleinstitutioner, til uddannelse af fagfolk i at yde effektiv støtte til ofrene samt til øget offentlig opmærksomhed og institutionel kapacitet til at forebygge og bekæmpe alle former for kønsbaseret vold; fremhæver kvindeforeningers centrale rolle i at række ud til de mest udsatte;

opfordrer Bosnien-Hercegovina til at oprette et officielt centralt system til indsamling af data om kvindemord; glæder sig over Føderationen i Bosnien-Hercegovinas regerings beslutning af 9. april 2025 om at indføje kvindedrab i straffeloven og opfordrer parlamentet til snarest muligt at godkende denne nye lov;

37. beklager, at kønshandlingsplanen for 2023-2027 hidtil har manglet finansiering og overvågning; opfordrer til, at kvinders deltagelse i det offentlige og politiske liv i Bosnien-Hercegovina øges; anerkender de yderligere hindringer og den forskelsbehandling, som kvinder fra etniske mindretal udsættes for, navnlig med hensyn til adgang til tjenesteydelser;

38. fordømmer RS-enhedens vedtagelse af lovgivningsmæssige ændringer, der har fjernet kønsidentitet som et beskyttet karaktertræk, og de ændringer, der betyder, at beskyttelse af børn med forskelligartede seksuelle orienteringer og kønsidentiteter ikke længere er garanteret;

39. opfordrer de relevante myndigheder i Bosnien-Hercegovina til at udarbejde og vedtage den udestående nationale handlingsplan for beskyttelse af barnets rettigheder; understreger, at fattigdom og social udstødelse berører en stor procentdel af børn i landet, navnlig børn fra udsatte grupper, herunder romabørn, børn med handicap, børn, der er i konflikt med loven, og børn uden fast bopæl; minder om, at Bosnien-Hercegovina skal leve op til sine internationale forpligtelser, således at intet barn lades i stikken;

40. fremhæver betydningen af inkluderende uddannelse af høj kvalitet, herunder retten til uddannelse på modersmålet, og bl.a. betydningen af systematisk at ændre læseplaner, der skaber splittelse, som i alvorlig grad hæmmer intern mobilitet og begrænser færdigheder i kritisk tænkning; gentager sin opfordring til afskaffelse af adskillelsespraksissen i form af systemet med "to skoler under ét tag", som hindrer social samhørighed og lige muligheder, og fremhæver, at det er nødvendigt at støtte forsoning og integration og beskytte alle nationale befolkningsgruppers, herunder mindretals, ret til deres kultur, sprog og identitet; opfordrer til, at der indføres et fælles pensum i historielærebøgerne baseret på kendsgerninger vedrørende krigen, der er fastslået af domstolene, som et middel til at undgå historisk revisionisme, og tilskynder EU til at støtte dette initiativ;

41. opfordrer Bosnien-Hercegovinas institutioner til – som anbefalet af ombudsmanden for menneskerettigheder i Bosnien-Hercegovina – at vedtage lovgivning for at sikre reel og lige anvendelse af alle landets tre officielle sprog, nemlig kroatisk, bosnisk og serbisk, samt både latinske og kyrilliske skrifttegn, i ekstern kommunikation med borgerne; understreger, at tilsidesættelsen af retten til lige brug af sprog og bogstaver er i strid med Bosnien-Hercegovinas forfatning, artikel 2 i den internationale konvention om borgerlige og politiske

rettigheder og artikel 14 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder;

42. opfordrer Bosnien-Hercegovina til at garantere forsamlings-, forenings- og ytringsfriheden og således gøre det muligt at inddrage civilsamfundet i den politiske beslutningsproces; opfordrer myndighederne til at sørge for en relevant, systematisk og inkluderende offentlig høringsproces; fordømmer RS-enhedens genindførelse af en lov om "udenlandske agenter" efter russisk forbillede og opfordrer indtrængende myndighederne til at ophæve den; fordømmer, at RS-enhedens myndigheder benytter love om strafbar ærekrænkelse som redskab til at kvæle ytringsfriheden, og opfordrer til, at genindførelsen af strafbar ærekrænkelse alene sker på det civilretlige område, for at forhindre, at den misbruges til at begrænse ytringsfriheden; opfordrer Kommissionen til at gøre ophævelsen af disse love til en streng konditionalitet;

43. tilskynder Bosnien-Hercegovinas ministerråd til at vedtage strategien for udvikling af et gunstigt miljø for civilsamfundet og sørge for, at den entydigt fokuserer på at forbedre lovgivningsrammen og sikre mere betydelig og gennemsigtig finansiering til CSO'er; opfordrer til bedre beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere, herunder kvindelige aktivister, journalister og NGO'er, i Bosnien-Hercegovina;

44. fremhæver den centrale betydning af uafhængige medier og af, at standarderne for ytringsfrihed respekteres; fremhæver den presserende finansielle krise i det statslige offentlige radio- og tv-selskab, BHRT, og opfordrer Bosnien-Hercegovina til at sikre dets finansielle holdbarhed og politisk uafhængighed for offentlige radio- og tv-selskaber og for Bosnien-Hercegovinas kommunikationstilsynsmyndighed; opfordrer Bosnien-Hercegovina til at vedtage lovgivning om gennemsigtighed i medieejerskab og offentlig finansiering af medierne; opfordrer indtrængende landet til at fremskynde vedtagelsen af loven om elektronisk kommunikation i tråd med forordningen om digitale tjenester[1] og den nye EU-forordning om mediefrihed[2]; opfordrer til, at der sikres pluralisme i offentlige medier på hele Bosnien-Hercegovinas område, herunder lige repræsentation af alle mindretal; noterer sig udnævnelsen af det offentlige radio- og tv-nævn i Bosnien-Hercegovina efter 12 års

---

[1] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordning om digitale tjenester) (EUT L 277 af 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

[2] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1083 af 11. april 2024 om oprettelse af en fælles ramme for medietjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 2010/13/EU (den europæiske forordning om mediefrihed) (EUT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

blokeringer og opfordrer det til at sikre upartisk og objektiv information;

45. er stærkt bekymret over russisk propaganda i RS-enhedens offentlige radio- og TV-selskab og beklager dybt, at kanalen RT (tidligere Russia Today) sendes i fjernsyn/radio i strid med EU's sanktioner;

46. fordømmer politisk pres, angreb, intimidering, trusler, krænkende bemærkninger og strategiske retssager mod offentligt engagement (SLAPP) mod journalister og mediefolk, navnlig iværksat af højtstående politikere eller af organisationer, der går deres ærinde, og af aktører, der har allieret sig med tredjelande; beklager de manglende fremskridt med hensyn til at sikre ytringsfriheden og ændre strafferetten for at styrke beskyttelsen af journalister mod trusler og angreb i overensstemmelse med EU's krav og opfordrer myndighederne til at vedtage love, der effektivt beskytter journalister, NGO'er, menneskerettighedsforkæmpere, miljøaktivister og andre interessenter mod SLAPP; understreger vigtigheden af at sikre en passende retslig opfølgning i tilfælde af trusler og vold mod journalister;

47. opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at sikre og effektivt håndhæve relevant lovgivning om generelle menneskerettigheder; opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at retsforfølge diskriminationsforbrydelser;

48. minder om behovet for en solidaritetsbaseret og retfærdig migrations- og asylforvaltning, der kombinerer opretholdelsen af menneskerettighederne med effektiv grænsekontrol; opfordrer EU til at hjælpe Bosnien-Hercegovina til at påtage sig det fulde ansvar for forvaltningen af modtagelsescentre, som ofte ligger ved grænsen til EU, sikre tilstrækkelige modtagelsesforhold og sikre adgang til effektive og gennemførlige asylprocedurer under fuld overholdelse af folkeretten og menneskerettighederne; er bekymret over rapporter om utilstrækkelige modtagelsesforhold i det EU-finansierede center i Lipa; understreger, at det er nødvendigt at øge gennemsigtigheden og den demokratiske kontrol i forbindelse med tildeling og anvendelse af EU-midler på migrationsområdet; glæder sig over Bosnien-Hercegovinas opgraderede statusaftale med Frontex og opfordrer til, at den undertegnes hurtigt; minder om, at enhver mulig aftale med dette agentur bør respektere de grundlæggende rettigheder og internationale standarder fuldt ud; opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at styrke sin indsats mod grænseoverskridende kriminalitet, navnlig menneskehandel;

Forsoning, regionalt samarbejde og gode naboskabsforbindelser

49. minder om, at gode naboskabsforbindelser og regionalt samarbejde er centrale elementer i EU's udvidelsesproces;

50. understreger vigtigheden af forsoning i Bosnien-Hercegovina og opfordrer indtrængende alle myndigheder til aktivt at fremme og sikre adgang til sandhed, retfærdighed og inkluderende klagemuligheder, herunder vedtagelsen af en lov på statsligt niveau, der fastsætter minimumsrettigheder for krigens ofre i hele landet, og fremme af en erindringskultur med fokus på kvinder; anerkender, at ansvarlighed og gensidig respekt blandt enkeltpersoner og befolkningsgrupper og fremme af gensidig forståelse, navnlig blandt unge, kan have en positiv virkning i retning af forsoning; opfordrer indtrængende myndighederne i Bosnien-Hercegovina til at vedtage en national strategi for retsopgør; opfordrer til, at der gøres en yderligere indsats for at løse problemet med forsvundne personer; opfordrer indtrængende Kommissionen til at gøre en yderligere indsats for at fremme, støtte og lette forsoningsprocessen i Bosnien-Hercegovina;

51. opfordrer myndighederne i Bosnien-Hercegovina til at fremskynde retsforfølgningen af krigsforbrydelser i overensstemmelse med den reviderede statslige strategi for retsforfølgning af krigsforbrydelser; fremhæver vigtigheden af et styrket regionalt samarbejde om retsforfølgning gennem udlevering af mistænkte såvel som samarbejde mellem retslige myndigheder og udvekslinger i alle relevante formelle aspekter med henblik på retsforfølgning; tilskynder myndighederne i Bosnien-Hercegovina til at bringe deres lovgivning i indbyrdes overensstemmelse for at sikre, at alle ofre for krigsforbrydelser har lige adgang til rettigheder og beskyttelse;

52. anerkender den yderst vigtige rolle, som Den Internationale Kommission for Forsvundne Personer (ICMP) har spillet, bl.a. ved at sikre institutionel kapacitet, støtte familier og forsyne domstolene med bevismateriale; opfordrer indtrængende EU til at sikre, at ICMP har adgang til tilstrækkelige midler til at fortsætte sine aktiviteter;

53. gentager sin opfordring til, at der gennemføres yderligere foranstaltninger og konkrete programmer med henblik på at sikre flygtninges og internt fordrevnes varige tilbagevenden, adgang til sundhedspleje og beskæftigelse, social beskyttelse og uddannelse, og til, at alle deres rettigheder til erstatning for ejendom, der ikke kan leveres tilbage, respekteres fuldt ud;

54. beklager dybt enhver form for historisk revisionisme, benægtelse af folkedrab, irredentisme, forherligelse af krigsforbrydelser og -forbrydere og anfægtelse af fakta eller af internationale og nationale domstoles uafhængighed og upartiskhed, især fra politiske lederes side;

55. er bekymret over vedtagelsen af "erklæringen om beskyttelse af nationale og politiske rettigheder og det serbiske folks fælles fremtid", som er i strid med flere aspekter af Daytonfredsaftalen og undergraver Bosnien-Hercegovinas suverænitet, territoriale integritet og enhed; bemærker, at idéerne om "den serbiske verden"

(Srpski Svet) er uforenelige med ambitionerne om at tiltræde EU; opfordrer Serbien til at engagere sig konstruktivt i Bosnien-Hercegovinas stabilitet og territoriale integritet og aktivt at støtte Bosnien-Hercegovinas vej mod tiltrædelse;

56. fremhæver vigtigheden af forebyggende diplomati i Bosnien-Hercegovina; opfordrer EU-Udenrigstjenesten til at styrke kompetenceudviklingen blandt medarbejderne for at forbedre EU's forståelse af de lokale historiske, kulturelle og religiøse sammenhænge som fremhævet i betænkningen om det forebyggende diplomatis rolle, som Parlamentet vedtog i januar 2024;

57. glæder sig over FN's Generalforsamlings beslutning om at udpege den 11. juli til international dag for refleksion over og ihukommelse af folkedrabet i Srebrenica i 1995; opfordrer myndighederne til at garantere sikkerheden ved Srebrenica-Potocari-mindecentret; fremhæver, at mindecentret har været nødsaget til at lukke midlertidigt som følge af sikkerhedsproblemer;

58. understreger, at regionalt samarbejde via det regionale fællesmarked er et nyttigt bidrag til fremme af økonomisk vækst; opfordrer Bosnien-Hercegovina til hurtigt at ratificere alle regionale mobilitetsaftaler under Berlinprocessen og til yderligere at styrke det økonomiske samarbejde via dette marked i overensstemmelse med målene for EU's udvidelse;

Socioøkonomiske reformer

59. bifalder vækstplanen for Vestbalkan, som indbefatter reform- og vækstfaciliteten for Vestbalkan, der regner med en vejledende bevilling på over 1 mia. EUR til Bosnien-Hercegovina; glæder sig over Bosnien-Hercegovinas ministerråds vedtagelse af et forslag til reformdagsorden; opfordrer Bosnien-Hercegovinas kompetente myndigheder til at sikre en hurtig vedtagelse af reformdagsordenen for at undgå, at de midler, der er afsat til sidstnævnte, fordeles mellem de øvrige lande på Vestbalkan, samt til at etablere en robust mekanisme til gennemsigtig, inkluderende og rettidig overvågning af dens gennemførelse; fremhæver behovet for at prioritere nøgleområder såsom offentlig forvaltning, retsstatsforhold, korruptionsbekæmpelse, dekarbonisering, digitalisering, konnektivitet og udvikling af menneskelig kapital, samtidig med at der gøres noget ved de sociale udfordringer; mener, at det ville styrke Bosnien-Hercegovinas økonomi, hvis landet tog imod mulighederne i vækstplanen; opfordrer Kommissionen til at undersøge måder, hvorpå den kan samarbejde med villige og engagerede regionale myndigheder, og gøre brug af reform- og vækstfaciliteten på en mere fleksibel måde;

60. minder om, at EU-midler til projekter i RS-enheden bør forblive indefrosset, indtil der er rettet op på RS-enhedens demokratiske tilbageskridt og sikret fuld overensstemmelse med FUSP;

61. tilskynder Bosnien-Hercegovina til at gøre bedst mulig brug af al økonomisk støtte fra EU; opfordrer Kommissionen til fortsat at yde økonomisk og teknisk støtte til Bosnien-Hercegovinas EU-integration på grundlag af klart defineret konditionalitet og streng overvågning af udgifter og resultater i overensstemmelse med EU's mål om effektiv og ansvarlig budgetforvaltning; mener, at EU-midlerne i højere grad bør støtte landets demokratiske reformer; opfordrer i den forbindelse til, at den relevante EU-finansiering omprogrammeres med henblik på at omdirigere flere midler til teknisk bistand til at absorbere midlerne, til domstolsreformer og til korruptionsbekæmpelsesforanstaltninger; opfordrer desuden EU og landene på Vestbalkan til at fastlægge rammerne for et frugtbart samarbejde med Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) for at sikre, at EPPO kan udøve sine kompetencer effektivt i tiltrædelseslandene; tilskynder Bosnien-Hercegovina til hurtigt at indgå bilaterale samarbejdsaftaler med EPPO;

62. beklager, at holdbare forbedringer og fremskridt på dette område også hæmmes af forvaltningsstrukturen og fraværet af landsdækkende strategier inden for alle områder og på alle niveauer; opfordrer til, at der hurtigt udpeges en IPA III-koordinator, og opfordrer til en bedre absorption af IPA III-midlerne i Bosnien-Hercegovina, herunder på lokalt og regionalt plan; opfordrer til, at lokale og regionale myndigheders kapacitet til at gennemføre socioøkonomiske reformer og forvalte projekter, der medfinansieres af EU-midler, styrkes med henblik på at forbedre absorptionen og mindske regionale uligheder;

63. opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at prioritere foranstaltninger, der har til formål at forbedre konkurrenceevnen og erhvervsklimaet og samtidig styrke den økonomiske og sociale samhørighed, herunder fremskridt i retning af den europæiske søjle for sociale rettigheder, øge den økonomiske diversificering, fremme den digitale og den grønne omstilling, sætte ind over for den uformelle økonomi og tackle arbejdsløsheden;

64. giver udtryk for bekymring over de ekstremt negative demografiske tendenser i landet, som navnlig skyldes det store antal unge, der rejser væk, og understreger vigtigheden af, at der hurtigst muligt vedtages yderligere foranstaltninger til at imødegå denne udfordring; opfordrer til, at der fokuseres på unge som drivkraften i landet for EU-integration; opfordrer Bosnien-Hercegovina til at færdigbehandle og vedtage ungdomsgarantien for at forbedre unges adgang til beskæftigelse, uddannelse og lærepladser, gøre noget ved den høje ungdomsarbejdsløshed og den manglende overensstemmelse mellem udbudte og efterspurgte færdigheder samt til at fremme social inklusion;

65. tilskynder EU-institutionerne til at samarbejde med civilsamfundet og med eksperter om at udvikle måder, hvorpå sundheds- og

socialsikring kan gøres fleksibel og overførbar, for at sikre lighed og mobilitet i Bosnien-Hercegovina;

66. glæder sig over opfordringerne til en hurtig integration af alle landene på Vestbalkan i EU's digitale indre marked inden et egentligt EU-medlemskab, hvilket i høj grad ville gavne etableringen af et sikkert digitalt miljø;

Energi, miljø, biodiversitet, bæredygtig udvikling og konnektivitet

67. tilskynder Bosnien-Hercegovina til at fremskynde diversificeringen af energikilder, navnlig med hensyn til at bringe sin gasafhængighed af Rusland til ophør; opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at forbedre energisikkerheden og -effektiviteten ved at styrke sine transmissions- og distributionsnet for elektricitet, sikre sammenkobling med det europæiske marked og omstilling til vedvarende energi, navnlig sol- og vindenergi, og samtidig sørge for relevante offentlige høringer og en effektiv miljøbeskyttelse;

68. opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at vedtage sin meget forsinkede nationale energi- og klimaplan og gennemføre landsdækkende miljøbeskyttelsesstrategier, herunder ved retligt at beskytte sine kandiderende Emerald-lokaliteter, forbedre tilstrækkeligheden af sit Emerald-netværk, sikre den fulde gennemførelse af habitatdirektivet[1], fugledirektivet[2] og vandrammedirektivet[3] og samtidig forbedre kvaliteten og gennemsigtigheden af miljøinvesteringer; gentager, at der er behov for effektiv beskyttelse og forbedring af luft- og vandkvaliteten og for effektive, forholdsmæssigt afpassede og afskrækkende straffe for overtrædelse af miljølovgivningen; bemærker, at fremskridtene på miljø- og klimabeskyttelsesområdet samt tilpasningen til EU's standarder er forblevet små, og opfordrer derfor indtrængende Bosnien-Hercegovinas myndigheder til at sørge for øget tilpasning til EU's standarder og politiske mål for klimabeskyttelse og energi i overensstemmelse med den grønne dagsorden fra 2020 og Parisaftalen;

69. opfordrer myndighederne i Bosnien-Hercegovina til at mindske den grænseoverskridende luftforurening, navnlig for så vidt angår olieraffinaderiet Bosanski Brod; minder om, at Bosnien-Hercegovina har undertegnet konventionen om vurdering af virkningerne på

---

1 Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206 af 22.7.1992, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

2 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (EUT L 20 af 26.1.2010, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

3 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT L 327 af 22.12.2000, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).

miljøet på tværs af landegrænserne (Esbokonventionen af 1991) og er bundet af forpligtelserne heri;

70. understreger, at det er nødvendigt at forbedre forudgående omfattende strategiske miljøvurderinger ved at inddrage lokalsamfund, civilsamfundsorganisationer og uafhængige eksperter på en meningsfuld måde; fremhæver behovet for at øge gennemsigtigheden af procedurerne for infrastrukturprojekter inden for alle miljøfølsomme sektorer; understreger vigtigheden af at øge integreringen af miljøaspektet i alle sektorpolitikker;

71. opfordrer indtrængende landet til at gennemføre foranstaltninger til beskyttelse af floders biodiversitet og miljømæssige integritet i overensstemmelse med Esbo-konventionen;

72. giver udtryk for dyb bekymring over den skadelige virkning, som mineaktiviteter, herunder dem, der udføres af udenlandske selskaber, har på miljøet og folkesundheden i Bosnien-Hercegovina; opfordrer alle mineselskaber, der opererer i Bosnien-Hercegovina, til fuldt ud at overholde den nationale lovgivning og til at prioritere miljøbeskyttelse og folkesundhed;

73. understreger, at der er presserende behov for, at Føderationen i Bosnien-Hercegovina vedtager en retfærdig, moderne og sagkundskabsbaseret lov om skove; opfordrer desuden til øget beskyttelse af skove og floder gennem et forbedret tilsyn og etableringen af skrappe retlige rammer i overensstemmelse med miljømæssige og systemiske standarder; opfordrer til, at den bestemmelse i det relevante regelsæt i Føderationen i Bosnien-Hercegovina, som tillader udledning af spildevand i floder med minimalt tilsyn og dermed udgør en betydelig trussel mod folkesundheden og miljøet, afskaffes;

74. opfordrer Bosnien-Hercegovina til hurtigst muligt at færdiggøre og vedtage den retlige udpegning af Livanjsko Polje som et beskyttet landskab i kategori V og sikre passende overvågning;

75. udtrykker sin solidaritet med Bosnien-Hercegovina og alle ofrene for de ødelæggende oversvømmelser og jordskred den 3.-4. oktober 2024; opfordrer Føderationen i Bosnien-Hercegovinas myndigheder til at øge støtten til dem, der blev ramt, og sørge for, at der rettes op på eventuelle mangler i retshåndhævelsen og skovforvaltningen, som kan have forværret katastrofen;

°

° °

76. pålægger sin formand at sende denne beslutning til næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, Rådet, Kommissionen, Bosnien-Hercegovinas præsidentskab, ministerråd og parlamentariske forsamling, regeringerne og parlamenterne i

Føderationen i Bosnien-Hercegovina, Republika Srpska-enheden og Brčko-distriktet og Den Høje Repræsentants Kontor.